

KLUB KOMUNÁLNEJ POLITIKY - MIESTNA A REGIONÁLNA KULTÚRA

(29.05.2013; Rozhlasová stanica Regina; Mozaika regiónu; 14.15; 30 min.; JURČO Martin)

Igor HARAJ, moderátor:

"Na Rádiu Regina teraz dostane priestor kolega Martin JURČO s diskusiou na tému miestnej kultúry."

M. JURČO, redaktor:

"Nielen štát, ale aj samosprávy a vyššie územné celky bojujú s tým, aby mali vyrovnané rozpočty. A preto sa musí dôraz klásť na tie okruhy financovania, ktoré nepustia, teda najmä na zdravotníctvo a školstvo. No každý obyvateľ mesta i dedinky má právo aj na povznesenie ducha, teda aj na kultúru. Často sa totiž stáva, že kultúru v mestách a obciach držia nad vodou jednotlivci a väčšia časť podujatí sa organizuje aj vďaka entuziazmu vedúcich folklórnych skupín, ochotníkov, lokálpatriotov. Jednoducho tých, ktorým na kultúra a uchovaní tradícií záleží. Aké sú spôsoby financovania kultúry, kultúrneho života, zariadení, aké sú možnosti a aké možnosti ponúka región, ale i manažéri kultúry? Kde hľadať zdroje na organizáciu kultúrnych podujatí? Nielen o tom sa budem teraz rozprávať s hosťami v téme Klubu komunálnej politiky s názvom Je miestna a regionálna kultúra naozaj na poslednom mieste? O tom budú hovoriť tu, v štúdiu naši hostia. Riaditeľka Žitnoostrovského osvetového strediska v Dunajskej Strede Jana SVETLOVSKÁ. Prijemné popoludnie."

J. SVETLOVSKÁ:

"Dobry deň."

M. JURČO:

"Riaditeľ kultúrnych zariadení **Petržalky** Peter LITOMERICKÝ."

P. LITOMERICKÝ:

"Dobry deň."

M. JURČO:

"A na telefónnej linke sa nám neskôr prihlásia aj pani starostka obce Uhrovec a predsedníčka Združenia obcí Uhrovská dolina a riaditeľka Neziskovej organizácie Ľudovíta Štúra Zuzana MÁČEKOVÁ a taktiež koordinátor kultúry v Trnave, vedúci kancelárie **primátora** Trnavy Pavol TOMAŠOVIČ. Tak si poďme na úvod povedať, aké sú tie modely financovania kultúrnych zariadení v regiónoch. Ten systém nie je daný presne, každé mesto si organizuje kultúru po svojom, ako sa hovorí, pán LITOMERICKÝ."

P. LITOMERICKÝ:

"Áno, áno, dobre hovoríte. Dokonca je to tak, že aj v rámci Bratislavy každé kultúrne stredisko alebo každý kultúrny dom funguje ináč. Keď môžem za Kultúrne zariadenia **Petržalky**, kultúrne zariadenia sú rozpočtovou organizáciou mestskej časti Bratislava - **Petržalka**, ale sú tu kultúrne domy - či v **Rači**, v **Lamači**, v iných častiach, ktoré napríklad sú priamo napojené na miestny úrad, čiže dokonca tam oddelenie kultúry a športu väčšinou takto sa spája, rozhoduje o tom, rozhoduje... Naplnia činnosť kultúrneho domu a dokonca viem aj o takom systéme, že sami poslanci schvaľujú program na každý mesiac. To sa mi zdá už trochu také nie, nie, nie operatívne a nie dobré, lebo samozrejme, že každý ten poslanec už to smeruje niekam tam, kde má tú svoju cieľovú voľiteľskú základňu. Čiže takto to ovplyvňuje. Na to, tam, tam musia byť profíci, ktorí, ktorí profesionálni pracovníci, ktorí vedia, čo robiť, musia mať ten širokospektrálny záber pre všetky cieľové skupiny, čiže vyhovieť všetkým. Čiže to je ten základ a smer, ktorým by sa to malo uberať."

M. JURČO:

"To je niekedy ťažké vyhovieť všetkým. Ešte sa vráťme k tým modelom organizovania kultúry. Samozrejme, iné sú požiadavky v rôznych regiónoch, povedzme, pani riaditeľka, vy na Žitnom ostrove ste úplne iný charakter regiónu ako, povedzme, vo veľkej Bratislave."

J. SVETLOVSKÁ:

"Áno a treba povedať, že moje skúsenosti vychádzajú hlavne ako organizátorky v osvetovom stredisku, kultúrnom osvetovom stredisku a tieto osvetové strediská v rámci Slovenska tiež tak, ako hovorí pán kolega, nie sú jednoznačné a také isté. Každé kultúrne osvetové stredisko je poznačené záujmami toho regiónu, ale aj možnosťami tohoto regiónu. A tieto osvetové strediská alebo kultúrne organizácie, nielen o osvetové strediská sa jedná, sú, môžu fungovať napríklad ako príspevkové organizácie, kde majú teda možnosť si združovať príspevky, alebo ako rozpočtové organizácie, ktoré potom nemajú túto možnosť a musia si hľadať iné cesty na združenie prostriedkov, pretože si myslím, že ani žiadna rozpočtová organizácia, ktorá organizuje podujatia v kultúre, nemá vyкрыté všetky

požiadavky, ktoré potrebuje na organizáciu toho-ktorého, toho podujatia."

M. JURČO:

"Teda základ je finančný tok buď z mesta, kraja..."

J. SVETLOVSKÁ:

"Zriaďovateľa."

M. JURČO:

"Respektíve mestskej časti, teda zriaďovateľa."

P. LITOMERICKÝ:

"Viete, ten, ten, ten pomer nákladov a príjmov, ktoré, ktorá, ktoré si vyžaduje kultúra aj miestna, je v pomere osemdesiat ku dvadsať približne, plus/mínus. Čiže na to, aby ste vedeli vybrať tie finančné prostriedky - či už zo vstupného alebo ten príjem, je tých, bohužiaľ, tých dvadsať percent na osemdesiat percent nákladov. Čiže kultúra nikdy nebude zisková, samozrejme, komerčná kultúra má, má zas iný, iný, iný režim, ale spoločnosť nemôže byť živá len, len, len komerčnou kultúrou. Čiže na toto idú tie finančné prostriedky, aby sa občanom dávala aj tá kultúra, ktorá je menšinová, alebo iná, alebo ktorá nie je komerčná."

M. JURČO:

"Pani riaditeľka, chceli ste doplniť."

J. SVETLOVSKÁ:

"Mňa napadlo, v tejto chvíli ma napadol, napadla jedna myšlienka, ktorú, za ktorú sme vďační nášmu vzácnemu majstrovi RÚFUSOVI, ktorý hovoril vždy, že peniaze vyrobené na kultúre sú vždy podozrivé. Takže kultúru, o ktorú nám ide a o ktorú by nám malo ísť, že nie tú komerčnú kultúru, ktorá už sa posúva skutočne - či už aj v komerčných médiách, ale aj sú rôzne kultúrne organizácie, agentúry, ktoré sa posúvajú už do veľmi nebezpečných úrovní práce, pretože je to nekultúra, ktorá sa produkuje, takže na tejto kultúre sa nedá zarábať a skutočne je náročné združovať tieto prostriedky a zase tu vyplynie aj taká otázka, že teda fakt o akú kultúru ide nám, organizátorom, ale aj o akú kultúru ide našim návštevníkom. Čiže to treba zosúladiť."

M. JURČO:

"Má možnosť manažér kultúrneho zariadenia nejakým spôsobom ovplyvniť aspoň tie finančné toky, ktoré poskytne zriaďovateľ? Dá sa to? Presvedča poslancov, povedzme."

J. SVETLOVSKÁ:

"Určite sa to dá. Áno, je to, je to na ako, aspoň ja mám také skúsenosti, že je to v prvom rade o medziľudskej komunikácii, o vzájomnom spoznávaní sa. Pretože oveľa ľahšie viete osloviť tých poslancov, keď vás poznajú a keď poznajú vašu činnosť. Čiže musí ísť aj dokonca sponzorov, keď máte spätnú väzbu, ak vám sponzor v dnešnej ťažkej, náročnej dobe dá do ruky, povedzme sto, dvesto euro, čo si na jednej strane pre niekoho môže byť veľa, pre niekoho môže byť málo, ale keď sa za tým zatvorí voda a on sa nedozvie, že kde sú tie peniaze - dobre, bolo to na to a na to podujatie, bol na plagáte, ale jemu treba ešte dať tú spätnú väzbu, že na čo sa tie peniaze použili a my máme taký zvyk a myslím, že už nie sme určite sami v tom, že posielame to dobrým ľuďom, ktorí nám prispievajú, bez ktorých by sme my napríklad na Žitnom ostrove ani nevedeli existovať, my im posielame ďakovné listy s fotografiami z toho podujatia alebo konkrétne, ak sa kupujú, alebo ak daruje materiálny nejaký dar, ktorý je venovaný víťazovi, víťazovi, tak sa to odznie aj na tom podujatí a vlastne je tam aj to meno toho obdarovaného."

M. JURČO:

"Pán riaditeľ."

P. LITOMERICKÝ:

"No viete, ja v Kultúrnych zariadeniach **Petržalky** robím dva roky. Ja som nastúpil na túto funkciu, tak sme, som dal hneď urobiť audit všetkých zariadení v **Petržalke**, no a s prekvapením sme zistili, že všetok majetok je na sto percent odpísaný. Že ono, roky sa nedávali financie na takú bežnú údržbu až vylepšovanie týchto zariadení a predpokladám, že takýto stav je po celom Slovensku. Ja som nepočul posledných desať, pätnásť rokov, že by sa niekde postavil nejaký nový kultúrny dom. Čiže predpokladám, že všetky kultúrne domy dožívajú, ale ono nás to dobehne, lebo ono si to tie financie vypýta skôr či neskôr. Chvalabohu, musím sa poďakovať aj poslancom v **Petržalke**, že vypočuli ma a pochopili situáciu a tento rok sme konečne dostali financie na to, aby sme zrevitalizovali to, čo máme. Aby sme to udržali, udržali v chode a lebo neskôr to vypýta ešte viac peňazí. Čiže ono, ono je to zatočené, zapeklité a musíme to riešiť priebežne."

M. JURČO:

"Ono to je ďalšia vrstva tej našej témy, že nielen organizovať kultúrne podujatia, ale aj udržiavať"

kultúrne zariadenia pre, nielen v prevádzkyschopnom stave, ale v dôstojnom stave tak, aby kultúrne podujatia boli kompatibilné s priestormi, kde sa uskutočňujú."

P. LITOMERICKÝ:

"Presne. Presne."

J. SVETLOVSKÁ:

"No, druhá, druhá vec je aj platové ohodnotenie tých kultúrnych pracovníkov, ktoré všetci držíme palce dobrým učiteľom, ktorí si zaslúžia pridať, ale kultúrni pracovníci sú vlastne v tých istých tabuľkách, ale o dve triedy nižšie a nemajú ani prázdniny a dokonca cez víkendy pracujú. Takže toto tiež. Ale to asi dnes nevyriešime."

M. JURČO:

"To je dané asi systémom, alebo dané mentalitou národa a tej kultúrnej stránky, teda stránky kultúrnej politiky. V deväťdesiatych rokoch, teda začiatkom deväťdesiatych rokov sa razili aj také rôzne modely, ako organizovať tú miestnu a regionálnu kultúru. Napríklad sa zrušili v niektorých mestách mestské kultúrne strediská, miestne kultúrne strediská s tým, že stačí, aby kultúru vykrýval, povedzme, odbor kultúry, ktorý bude oslovovať agentúry a tie budú organizovať kultúrne podujatia. Tento model sa asi logicky neosvedčil."

J. SVETLOVSKÁ:

"Tak ja som prežila také obdobie, keď sa vlastne veľmi bol zo strany zodpovedných bol veľký tlak aj zrušiť napríklad aj tieto osvetové strediská s tým, že postupové súťaže, hoci osvetové strediská nerobia len postupové súťaže, ale že vlastne túto celú činnosť môže robiť tretí sektor. A vďaka tomu sa nestalo a postupom času sa zistilo, že tiež skutočne česť tým poctivým, ktorým skutočne ide o tú kultúru a o udržanie našich tradícií, ktoré sú ohrozené, ale to finančné vykrývanie občianskych združení sa vlastne oveľa bolo vyššie ako finančné krytie celoročnej činnosti takéhoto zariadenia, ktoré vlastne máte vždy istotu, že ho tam nájdete a na druhej strane, tým, že sme prešli my pod VÚC, pod samosprávne kraje alebo aj tí, ktorí patria pod mestá, spadajú pod takú vážnu finančnú kontrolu, že u nás sa odkontrolujú skutočne aj tie najmenšie čiastky - aj známky. Všetko je podchytené. A tie občianske združenia ony raz sú, raz nie sú. S úctou ku všetkým tým, ktorí fakt viem, poznám ich, že sa narobia a ide im skutočne o vec, ale u nás tie zákonné danosti, možnosti alebo ešte nie sú na takej úrovni, aby sme to mohli takto pustiť z ruky."

M. JURČO:

"Pán riaditeľ, chceli ste doplniť?"

P. LITOMERICKÝ:

"Nie, nie, myslím, že bolo povedané všetko."

M. JURČO:

"Našu diskusiu počúva aj koordinátor kultúry v Trnave, vedúci kancelárie **primátora** Trnavy Pavol TOMAŠOVIČ. Prijemné popoludnie do Trnavy."

P. TOMAŠOVIČ, telefonát:

"Prijemné popoludnie prajem do štúdia."

M. JURČO:

"Takže, keďže počúvate, dúfam, že teda počúvate..."

P. TOMAŠOVIČ:

"Áno, počúvam túto debatu a ja som veľmi rád, že aj vo verejnoprávnom rozhlase sa konečne otvára aj debata o kultúre, pretože fakt je situácia tá, že tie samosprávy a obce dnes už skôr stoja pred otázkou, ako udržať vôbec priestor, kde bude sa kultúra zjavovať vyjavovať. Žiaľ, ukazuje sa ten širší problém, že tak ako v ostatných oblastiach verejného života, nie sú ohraničené, ani ujasnené mantinely, kde a v akej miere vstupuje štát či samospráva do ich života. Je to aj v samotnej kultúre. O tej kultúre môžeme rozprávať zo širokého spektra, ale aj hľadáme úlohu samospráv pri jej rozvíjaní, čoraz markantnejšie sa ukazuje a najdôležitejšie je, aby samosprávy udržiavali a vytvárali priestory pre zjavovanie sa toho, čo nazývame umením či kultúrou. Ono je chvályhodné, že obce a mestá sa snažia podporovať aj, aj organizovať mnohé prejavy kultúry, ktoré nepodľahli trhovému mechanizmu a mediálnym trendom, takzvanej kultúry. Len tu práve nastáva ten problém, ak chceme uspokojiť všetkých a dnes ani v umeleckej obci sa nevieme dohodnúť na tom, čo ešte kultúra je a čo nie je a ako v tomto prostredí, kde mentálne toto nemáme ujasnené, akú úlohu má samospráva? Je úlohou samosprávy vstupovať do trhového systému, kde umelci sú platení trhovými cenami? Je to presne tá istá otázka, ako pri športe. Má mesto podporovať šport tak, a hlavne vrcholový, kde vieme, za aké ceny hrajú tí vrcholoví športovci? Podobne je to aj v umení. Mnohí vďaka tomu, že sú dobrí umelci, samozrejme dostali sa aj cenou za svoje vystúpenia tam, kde si to samosprávy nemôžu dovoliť. A

práve tu vnímam to, kde musí vstúpiť ten sektor trhový, čiže kde majú nastúpiť agentúry a čoraz viac sa mi ukazuje ako úloha samosprávy je (chyba záznamu)... kde tá kultúra môže byť prezentovaná. Ale nie v prvom rade, aby obce a mestá platili umelcov. Ak, tak skôr tých miestnych a začínajúcich."

M. JURČO:

"To znamená, mesto by malo dávať priestor alebo malo by vytvárať tú nekomerčnú kultúru a priestor na komerčnú kultúru by malo dávať napríklad prenájmom kultúrnych zariadení?"

P. TOMAŠOVIČ:

"Áno, pretože tu sa práve ukazuje, že, že nie je v možnostiach mesta toto, toto vôbec zafinancovať, ale aj, aj vôbec v umeleckej obci je problém už dnes vydefinovať, že či kultúra je len zábava. Pretože treba povedať, že dnes, ak povieme, väčšina ľudí sa chce tak trochu zabávať, že či toto je v tom tradičnom ponímaní kultúry ten najdôležitejší umelecký prejav - zábava, alebo je teda úlohou tej samosprávy a obce udržiavať ten priestor, to podhubie, kde môžu mladí a noví, začínajúci aj umelci sa dotknúť s prvými kontaktmi, s divákmi, a teda prejaviť aj oni svoj umelecký prejav."

M. JURČO:

"Vy ste mali nedávno v Trnave diskusiu o tom, ako by mala vyzeráť kultúra v meste, do akej miery by malo mesto participovať na tejto kultúre, do akej miery to je tretí sektor, do akej miery jednotlivci, ktorí sú, ktorí sú veľmi ochotní pripravovať kultúrne podujatia. Čo vyvstalo z tejto diskusie?"

P. TOMAŠOVIČ:

"Toto je, toto som veľmi rád, že bolo po pätnástich rokoch, pretože pätnásť rokov vlastne v kultúre a proste tá kultúra je ponechovaná tak trochu len na politikov a na poslancov, ktorí, samozrejme, sú volení z rôznych oblastí a nie sú špecialisti na umenie a kultúru a v dobrej snahe sa snažia tej obci a tej samospráve poskytnúť to, čo oni v dobrej viere považujú za kultúru. Oveľa dôležitejšie je, aby bola zorganizovaná v tých mestách a obciach kultúrna obec, ktorá by sa vedela oprieť aj o konkrétnych umelcov a tých, čo v kultúre pracujú, aby oni vytvárali taký prirodzený tlak na, na politikoch a na zastupiteľstvách, aby oni začali vlastne definovať to, čo ešte z pohľadu umeleckého alebo kultúrneho možno nazvať kultúrou a umením a čo tá obec a dané spoločenstvo vníma, že ju obohacuje, čo vytvára tie presahy umelecké, ktoré pomáhajú, povedzme, aj z tej mladej generácie v danom prostredí žiť."

M. JURČO:

"Ďakujem, to bol koordinátor kultúry v Trnave a vedúci kancelárie **primátora** Pavol TOMAŠOVIČ. Dovoľte mi." Dovoľte mi.

P. TOMAŠOVIČ:

"Dovoľte mi."

M. JURČO:

"No a my si teraz dáme hudobnú prestávku a potom budeme reagovať aj v rámci diskusie, ale ešte predtým pripomeniem adresu elektronickej pošty regina.bratislava@rozhlas.sk, môžete nám napísať e-mail, ale môžete nám tiež napísať aj správu formou SMS-správy v tvare Blava, medzera, text a zasláť na číslo 77 73."

M. JURČO:

"Je štrnásť hodín, tridsaťšesť minút a vy počúvate Klub komunálnej politiky - dnes na tému Je miestna a regionálna kultúra na poslednom mieste? Do našej diskusie sa môžete zapojiť aj vy. Stačí napísať e-mail a zasláť ho na adresu regina.bratislava@rozhlas.sk, alebo môžete poslať SMS-správu v tvare Blava, medzera, text, ktorý je kratší ako 160 znakov a zasláť na číslo 77 73. My sme sa pred pesničkou rozprávali o financiách. Ale za istý balík peňazí možno urobiť istý počet a istý objem kultúrnych podujatí. Ako je to vlastne systémovo dané? Je, majú kultúrne zariadenia presne určený počet podujatí, rozsah a charakter týchto podujatí, alebo od čoho sa tieto ukazovatele odvíjajú? Pán riaditeľ."

P. LITOMERICKÝ:

"Hlavné od možností. Jak vy hovoríte, samozrejme, všetko stojí peniaze, ale chvalabohu, je to aj o nadšení a hlavne o tých ľuďoch, ktorí okolo toho robia. Dajú sa vymyslieť aktivity aj zadarmo, len do času. Ono aj to sa preje a keď tam neponúknete nič zaujímavejšie, za čo, samozrejme, už treba asi tú väčšiu korunu zaplatiť, tak ono, ono sa to po čase môže objesť domácim alebo miestnym obyvateľom. No a oni si budú hľadať iné možnosti, inú kultúru. Tam, tam zas hrozí to, že keď sa nebude podporovať tá miestna kultúra a mestská kultúra alebo tá, tá oblasť, regionálna, tak mladí ľudia si nájdu inú kultúru, ktorú preberú. A tam, tam, tam hrozí potom trošku taký ten zánik aj tej slovenskej tvorby."

M. JURČO:

"Pokiaľ ide o ten rozsah podujatia, možnosti, aké dáva rozpočet inštitúcie, ako to je u vás, pani riaditeľka?"

J. SVETLOVSKÁ:

"Z mojej praxe môžem povedať to, že vlastne náš zriaďovateľ, Trnavský samosprávny kraj, ale vlastne to je jedno, pretože každý zriaďovateľ by mal vykryť tú základnú réžiu a vlastne tie peniaze na činnosť sú už také Popoluškine, tých je menej. Ale to sú tie peniaze, ktoré potom treba hľadať buď u spoluorganizátorov, alebo granty, alebo proste sponzorov a ten, vlastne ten taký základný harmonogram alebo základný plán, myslím, že aj knižnice vychádzajú z programu národnej knižnice, Slovenskej národnej knižnice a pre nás pre osvetové strediská, je smerodatná činnosť, alebo teda vyhlasovanie súťaží, ktoré vyhlasuje Národné osvetové centrum a to sú tie postupové súťaže pre neprofesionálnych umelcov, ktoré my ako v okresných alebo v regionálnych organizáciách robíme od úplne od začiatku, od okresných a potom, podľa dohody krajské, celoštátne. A tam už na tie okresné nie sú žiadne príspevky, nedajú sa zohnať žiadne granty, nie je to doteraz riešené a vlastne to je veľká škoda, pretože tak, ako aj v tých kultúrnych domoch, keď je dobrý človek, ktorý má o to záujem, my sme vlastne tí styční dôstojníci prvého kontaktu. My vyhľadávame tých umelcov, ktorí sa potom posúvajú, talenty, ďalej."

M. JURČO:

"Hovorili sme o kultúre regionálnej, kultúre, ktorá je v mestách. Ale ako je v obciach? O tom nám teraz telefonicky viac povie starostka obce Uhrovec pani Zuzana MÁČEKOVÁ, ktorá je zároveň aj predsedníčka Združenia obcí Uhrovská dolina a riaditeľka Neziskovej organizácie Ľudovíta Štúra. Prijemné popoludnie."

Z. MÁČEKOVÁ, telefonát:

"Prijemné popoludnie želám."

M. JURČO:

"Pani starostka, čiast' asi našej diskusie ste počuli, pretože vás pracovné povinnosti, teda snem **ZMOS**-u, vám neumožnili prísť sem do štúdia, ale predsa len: Ako to je v takej obci? Aj keď veľmi aktívnej, ako je Uhrovec."

Z. MÁČEKOVÁ:

"Z hľadiska toho, že sme historicky najvýznamnejšia obec nášho Slovenska, tak nechceme v súčasnej dobe nejakým spôsobom zanedbať tú históriu a kultúrne dedičstvo našich predkov, preto sa snažíme v obci naďalej udržiavať tie kultúrne tradície a dedičstvo našich predkov a aktívne u nás pôsobí miestne kultúrne stredisko, ktoré zastrešuje folklórny súbor, ktorý má 40-člennú organizáciu v detskej zložke, v dospeljej zložke a takisto aj v hudobnej zložke a speváckej zložke. Na takú dedinu, ako je Uhrovec, ktorá má 1 600 obyvateľov, si myslím, že v dnešnej dobe robíme maximum, pretože, ako už bolo povedané, tých finančných zdrojov je ozaj nedostatok a podielové dane nezohľadňujú tú skutočnosť teda, že treba (?) aj kultúru, aj šport v našej obci. Musíme sa popasovať v rámci nášho regiónu, našej obce, vlastne s týmto problémom sami."

M. JURČO:

"A ako to je pri, pri príprave rozpočtu? Je presne daný istý balík, ktoré pravidelne idú na tú kultúru?"

Z. MÁČEKOVÁ:

"Áno. Pravidelne v našej obci poslanci v rámci rozpočtu obce schvaľujú dotáciu na miestne kultúrne stredisko, takisto vyvažujeme to aj tou športovou činnosťou v našej obci a okrem toho, teda, samozrejme, hľadáme iné mimorozpočtové zdroje financovania tejto kultúry. Pravidelne vypracovávame množstvo projektov, ktorými sa chceme zúčastňovať rôznych teda výziev a hľadať to mimorozpočtové financovanie a mnohokrát sme boli úspešní, čo svedčí o tom teda, že náš folklórny súbor dostal aj materiálno-technické vybavenie, dokonca sa nám podarilo vydať CD-čko, spevník sme vydali a týmto spôsobom pomáhame rozvoju tej kultúry a uchovaniu týchto tradícií v obci."

M. JURČO:

"Mnohí zástupcovia, najmä menších obcí, by si možno povedali - Uhrovec, ten sa má čím pýšiť: Alexander DUBČEK, Ľudovít ŠTÚR a mnohé ďalšie osobnosti, významná tradícia, tam sa skutočne dobre musí pracovať. Ale čo v obci, ktorá nemá významnú osobnosť, má malý rozpočet, má kultúrny dom, ktorý je relatívne v zlom stave. Čo v takýchto obciach?"

Z. MÁČEKOVÁ:

"Áno, sú to určité ukazovatele, ktoré vás nasmerujú k tomu teda, či rozvíjať tú kultúru alebo nie v tej obci. Nemyslím len to historické hľadisko, ale aj ten materiálno-technické vybavenie v tej obci. Ja

mám výhodu, že moji predchodcovia vybudovali krásny kultúrny dom, ktorý sme si nedali zničiť. Máme krásnu spoločenskú sálu, kinosálu. Tí, ktorí Uhrovec navštívili, vedia, o čom hovorím, teda sme jedna z najreprezentatívnejších priestorov teda v rámci Trenčianskeho kraja a my v súčasnej dobe musíme hľadať tie zdroje, aby tá kultúra v tej obci a tento spoločenský život tu ostal zachovaný. Ale tak, ako to bolo povedané: Bez nadšenia tých ľudí, bez ten spolupatričnosti tých občanov, ktorí pravidelne týždenne nacvičujú, stretávajú sa, jednoducho bezodplatne robia túto službu obci, sa to nedá zrealizovať. Čiže keby som nemala ten tím ľudí okolo seba, tak zbytočne bude ten starosta obce nejakým spôsobom rozvíjať tú aktivitu, pretože na to treba nadšenie v prvom rade, treba kultúrne zázemie, teda ktoré sa i my, ako obec a poslanci, snažíme dať, aby mohli fungovať, aj to materiálne-technické vybavenie, ale, samozrejme, treba aj aktivitu tých ľudí, čo si teda ja veľmi vážim, že v našej obci pretrváva, pretože už v tomto roku si pripomíname dvadsiate výročie založenia nášho folklórneho súboru Uhrovčan a som veľmi rada teda, že aj mne sa podarilo udržať tú tradíciu, ktorá v minulosti vznikla, až do súčasných dní."

M. JURČO:

"Ďakujeme, to bola starostka obce Uhrovec Zuzana MÁČEKOVÁ. Dupočutia."

Z. MÁČEKOVÁ:

"Ďakujem aj ja. Želám príjemný deň, dovidenia."

M. JURČO:

"My sme pred telefonátom hovorili o tom, akým spôsobom sa rozdeľujú tie finančné prostriedky. Hovorili ste teda, že sú dané presné, dá sa povedať, požiadavky na to, aké kultúrne podujatia musia byť pripravené. Ale je to zrejme potom už na manažéroch kultúrnych zariadení, čo ďalej. Pán riaditeľ."

P. LITOMERICKÝ:

"No, my, tak, jak bolo povedané, ... za ktorý sme povinní urobiť určitý počet podujatí. Za rok v **Petržalke** sme schopní urobiť plus/mínus okolo osemsto až deväťsto podujatí. To sa týka aj tých pravidelných činností, kurzov a tak ďalej. Čiže zhruba v takýchto číslach fungujeme. Ono je fakt, že čím, čím, čím ďalej, tak tým, tým menšia čiastka, bohužiaľ, ide na tú kultúru. Vieme, v akej sme ekonomickej situácii, čiže ani my sa nevieme vyhnúť tomu, že z toho rozpočtu čím ďalej, tým viac dotujeme tú prevádzku a zhruba šesťdesiat, sedemdesiat percent z tých, z tej dotácie tvoria mzdové prostriedky a odvody. Desať, pätnásť percent sú energie, a tak ďalej, čiže ono, ono tá nákladová položka je dosť veľká a čím ďalej je to proste takto skresávané. Samozrejme, každá obec, každý kultúrny dom robí to, čo môže robiť, to, čo sa dá urobiť a hľadáme rôzne spôsoby, jak tú kultúru dostať do tej obci. Samozrejme, je to na, na tej dobrej vôli. Ja aj týmto by som chcel možno vyzvať umelcov alebo tie známejšie kapely alebo skupiny alebo umelcov, že aj keď rastú do tej umeleckej hodnoty, tak nech, preboha, sa spamätajú a nech nepýtajú tie, tie veľké honoráre, lebo, lebo na tom, na tom padá, padá táto miestna regionálna kultúra. Čiže už je to tak napnuté, že, bohužiaľ aj z minulosti poznáme, poznáme prípady, keď jedna hudobná skupina sa dostala na, na vrchol a začala pýtať také neskutočné honoráre, že prestala koncertovať. No, bohužiaľ, nie sú prostriedky na to, aby sa to zaplatilo."

M. JURČO:

"Máte také skúsenosti aj vy na Žitnom ostrove?"

J. SVETLOVSKÁ:

"Tak o Žitnom ostrove by som vedela rozprávať dlho a veľmi zoširoka, pretože to je také špecifikum predsa. Tých 85% občanov je maďarskej národnosti a ja niekedy až s veľkým údivom sledujem, ako sa s touto situáciou popasujú naši starostovia a občania maďarskej národnosti, pretože Žitný ostrov žije veľmi bohato kultúrou a nie je to o tom, že by mali neviemaké veľké príspevky, ale oni sú ochotní tí ľudia skutočne zaplatiť a nemusí to byť len nejaký veľmi známy súbor, skupina. Proste oni sú ochotní podporovať aj tie svoje folklórne súbory, dokonca mne sa veľmi páči, že na Žitnom ostrove takmer v každej dedine funguje spevácka skupina, ktorá nacvičuje staré maďarské piesne, čo prídu ako v rámci spolupráce z Maďarska ľudia, kultúrni pracovníci a tí až slzia, že ako to, že v Maďarsku to už neexistuje a oni si to tu uchovávajú a to sú také babky, ktoré vlastne odbehnú z kuchyne a idú do kultúrneho domu spievať a nie je to o tom, či to majú zaplatené alebo či proste sú na to prostriedky. Je to o motivácii. Takže a myslím, že aj toto je cesta. Tak, ako hovoril pán riaditeľ, že je to veľká vec, motivácia."

M. JURČO:

"Pozrime sa aj na tú druhú stranu. Nedávno som nahrával v jednom malom meste a som sa pýtal, aké majú kultúrne podujatia a koľko ich je a keď sme zistili, že ich je dosť málo alebo relatívne málo, povedali: "U nás môžete organizovať, čo chcete, ľudia akosi nechcú vyjsť z tých obyčajiek do kultúrneho domu tak, aby nám zaplatili aspoň reálné náklady. Takže majú ľudia vôbec záujem dnes

prísť na kultúrne podujatie aspoň v čase keď nie je konkurenciou televízia, povedzme v tú nedeľu popoludní si vyjdú na prechádzku a vyjdú si do kultúrneho domu na nejaký program? Pán riaditeľ."

P. LITOMERICKÝ:

"Toto už je viac-menej, podľa mňa sociálny problém. Lebo je tak obrovská ponuka internetu, televíznych programov, doma máme porobené domáce kiná, už sa vyrábajú 3D televízory, hej, a tak ďalej. Čiže ono všetko sa, sa, dostáva do tej domácnosti. Otázka je, že kvôli čomu by mali, mal ten človek vyjsť z domu a možno aj do tej nepohody a ešte si za to aj zaplatiť a ísť na dajaký kultúrny program. No toto je tá otázka teraz pre všetkých kultúrnych pracovníkov, lebo aj z druhej, z druhej strany zas, chvalabohu, kultúra alebo takáto hudobná kultúra sa dostáva už aj do vinární, do reštaurácií, tam, kde niekedy bola. Teraz sa dostáva naspäť. Nám to zas robí trochu problémy, že, že jak konkurovať teraz tomuto fenoménu. Ono, samozrejme, dá sa, len, len to treba nastaviť. A to je zas, zas ten uzavretý kolotoč, že musíme my urobiť z týchto domov kultúry a týchto kultúrnych zariadení kvalitné priestory, estetické..."

M. JURČO:

"Komfortne vybavené asi aj z hľadiska..."

P. LITOMERICKÝ:

"...komfortne vybavené, technicky kvalitne vybavené a donášať tam zas inú kvalitu umenia, kultúry a týchto aktivít. Čiže je tu priestor, čo si zas vyžaduje tieto investície a ponúknuť túto, túto šancu a tento priestor."

M. JURČO:

"Pani riaditeľka."

J. SVETLOVSKÁ:

"Ja z mojej skúsenosti, keď vychádzam a z toho, čo vlastne prežívam celé desaťročia na tom Žitnom ostrove, je pravda, že postupom času - a to nielen dospelá generácia, ale vlastne hlavne deti a mládež sú skutočne otupené. A to je veľmi vážna vec. Tou by sa mali zodpovední zaoberať, pardon. A mala by sa tu vyvolať medzirezortná spolupráca - ministerstvo kultúry, ministerstvo školstva, ministerstvo vnútra dokonca, zdravotníctva. To by všetci mali na tomto spolupracovať, lebo je to veľmi nebezpečné. Deti dokonca, my tu rozprávame o kultúre, o umení, ale ja viem o tom, že deti proste zabúdajú písať písaným písmom. A dokonca sa už hovorilo, že by bolo dobré to písané písmo už zavrhnúť a písať len tlačným, lebo je to jednoduchšie a aj tak všetci píšú na počítači. Ale čo keď raz vypnú prúd? Takže toto sú veľmi nebezpečné veci. Na druhej strane, zase som prežila veľa, veľa, alebo mám veľa, veľa takých skúseností, že áno, je záujem. Je záujem. Treba ale ponúknuť. A v ponuke sú za opäť tie komerčné záležitosti, ktoré zabávajú určitým spôsobom, je to diskutabilné, ale vraj zabávajú, ale nevychováajú, nevzdelávajú a nie sú ani etické. A opäť sme tam, pri tom, kde sme začínali. Že skutočne treba napriek tomu, že tie finančné toky sú, aké sú a nie sú radostné, ale treba sa aspoň tí pracovníci, ktorí my pracujeme v kultúrnych domoch, v kultúrnych strediskách, mali by sme napriek tomu, že teda tých peňazí je stále menej, sa snažiť ponúkať hodnoty a aj to ponúkať tak, aby vedeli, že to je hodnota. Pretože my sme mali aj teraz festival slovenského divadla. Ja som po nástupe do funkcie som si uvedomovala, že keďže bola komercia mala hlavné slovo, že ten kultúrny dom nemôže ponúkať slovenské podujatia, na ktoré príde veľmi málo ľudí a nezaplatí sa. My sme, ja som ako začala robiť ten festival divadelný pre v slovenskom jazyku a skutočne, keby som nemala takú oduševnelú kolegyňu, ktorá stokrát zavolá na tie určité miesta, aby prišli do hľadiska, aby prišli a do poslednej chvíle nás nechávajú v napätí a nakoniec prišlo dvakrát päťsto detí a mládež prišli do kultúrneho domu, dvakrát päťsto, lebo sme to dvakrát bolo pre mladšie a pre mládež. Takže vtedy som si povedala, síce nás to stálo veľa energie, treba na to aj peniaze, ale oplátilo sa. Pretože my sme tým deťom ukázali aj tým, tým učiteľom, si myslím, že toto je hodnota a toto treba podporovať."

M. JURČO:

"Pred časom sa hovorilo o istom návrhu koncepcie rozvoja miestnej a regionálnej kultúry. Teraz sa hovorí o tomto návrhu trochu menej. Asi zrejme tu by bol základ na tie systémové zmeny a tie systémové zmeny by potom mohli, respektíve zjemnili a zmenšili tie problémy, ktoré riešite aj vy, teda manažéri kultúrnych zariadení a manažéri kultúry."

J. SVETLOVSKÁ:

"Áno. Treba nastaviť pravidlá, vlastne ja si myslím, že táto koncepcia sa stihla prijať ešte za prvej, ako to mám povedať, za prvej vlády Smeru a potom bolo okolo toho ticho. A možnože práve preto, že to bolo na konci toho volebného obdobia prijaté, preto bolo o tom ticho. Ale môžem prezradiť, že momentálne sa práve aj na ministerstve kultúry rozvíja iniciatíva aj okolo prijatia nového zákona osvetového, ktorý je veľmi, veľmi slabý a nefunkčný, by som povedala. Takže dúfam, že sa to budeme pokračovať v týchto aktivitách. Nielen my v tých kultúrnych domoch a v tých centrách, strediskách,

knižniciach, múzeách, galériách, ale aj teda tí naši zodpovední na zodpovedných vysokých miestach."

M. JURČO:

"Pán riaditeľ."

P. LITOMERICKÝ:

"Aby sme neboli len negatívni, musím pochváliť, že ten, ten daný stav dnes a spreď desiatich rokov. Napríklad, keď som bol na jednej zábave alebo diskotéke, tak sme schopní už teraz alebo už v týchto zariadeniach sú schopní urobiť celonočnú diskotéku len zo slovenskej tvorby hudobnej, čo je, čo je, čo je úžasné. Funguje to. Pred desiatimi rokmi pomaly nebolo čo hrať. Čiže ono je tá, je tá tvorivosť, sú tí ľudia, treba im dávať priestor, treba to podchytať. Ešte jeden prípad poviem. Francúzi. Mali problém, lebo v minulosti boli dosť silní vo filmoch. A zistili, že prestali, prestali točiť. Nevedeli, neboli konkurenčne schopní ostatnému svetu. Vymysleli festival dokumentárneho filmu, kde si dali podmienku, že 50% tvorcov musí byť z Francúzska. A toto každý rok opakovali, točili to dokola a fakt je, že teraz si vybudovali už takú generáciu týchto filmárov a režisérov a filmových tvorcov, že zase sa objavujú francúzske filmy. Čiže ono možno podobný systém treba aj tu nájsť a položiť na stôl a spustiť."

M. JURČO:

"Takže dúfam, že tá beseda bude konštruktívna a bude pozitívna tak, aby sme, keď sa stretne o pár rokov v takejto podobnej diskusii, to dúfam tak budeme hovoriť predovšetkým o pozitívach, ktoré priniesla táto nová koncepcia. Ďakujem za návštevu v štúdiu, v dnešnom Klube komunálnej politiky, riaditeľke Žitnoostrovského osvetového strediska v Dunajskej Strede Jane SVETLOVSKEJ."

J. SVETLOVSKÁ:

"Ďakujem aj ja."

M. JURČO:

"A riaditeľovi Kultúrnych zariadení **Petržalky** Petrovi LITOMERICKÉMU."

P. LITOMERICKÝ:

"Ďakujem pekne."

M. JURČO:

"A ešte si povedzme, čo nás čaká v Klube komunálnej politiky o týždeň. Budeme hovoriť o eurofondoch, o tom, že aké sú eurofondy, či je zložité ich získať a aké problémy sú pri ich čerpaní. Odpovede sa dozviete teda presne v tomto čase o týždeň s Michalom KATUŠKOM. No a z dnešnej diskusie z Klubu komunálnej politiky vás pozdravuje Martin JURČO."